

16.5.2022

Utkast till tema för 2023 års program för strategisk forskning

För diskussion vid ett offentligt samråd måndag 30.5.2022 kl. 13.00.

Innehåll

Temautkast: Rättvis grön övergång

Prioritering (utkast): Resiliens

Observera

Temaförslaget och prioriteringen för 2023 års program för strategisk forskning är i det här skedet endast utkast. Rådet för strategisk forskning (RSF) färdigställer utkusten efter det offentliga samrådet med beaktande av de diskussioner som förs vid samrådet. RSF överlämnar det slutliga temaförslaget till statsrådet i juni 2022.

Temautkast: Rättvis grön övergång

Den gröna övergången i det här temat hänvisar till heltäckande och långsiktiga lösningar på ekologiska hållbarhetskriser. Utgångspunkten är sådana samhällsliga lösningar som är nödvändiga för att hejda de nuvarande ohållbara utvecklingsförloppen och svara på kriser. I omvälvningen är det inte bara fråga om miljö och teknologi utan också om omfattande samhällsliga och kulturella förändringar såväl lokalt som globalt. I och med förändringarna accentueras frågor om stabiliteten och säkerheten i samhället och behovet av framsyn ökar. Förändringar skapar också nya möjligheter. I Finland kan man genom en grön övergång främja resurs- och energisäkerheten och stärka samhällets resiliens, förmågan att hantera förändringar. Lösningarna kan också leda till ökad ojämlikhet och konflikter. Hur kan man identifiera hållbara förändringsvägar som stöder olika gruppers deltagande och minskar ojämlikheten? Hur stärker man den demokratiska acceptansen för den gröna övergången?

Inom detta tema söker man nya forskningsbaserade lösningar och synvinklar för att främja en rättvis grön övergång och stärka samhällets resiliens. Stora aktuella kriser, såsom klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald, samt de kopplingar som dessa har till naturresurserna, med olika ömsesidiga beroendeförhållanden, förutsätter åtgärder som i betydande grad påverkar hela vår omvärld, vår näringsstruktur och våra livsstilar. Forskningen inom temat ska stärka förutsättningarna att fatta sådana långsiktiga beslut som en rättvis grön övergång förutsätter samt stödja beredskapen att förutse de utmaningar och möjligheter som utvecklingen medför. I forskningen ska man beakta sambandet mellan lokala och nationella lösningar och den globala omvärlden. Ett mål är också att skapa möjligheter till

samhällsförnyelse och förverkligandet av innovativa lösningar. Vägen mot en grön övergång kan skapa och stärka meningsskiljaktigheter i samhället. Det är väsentligt att analysera förmågan att hantera förändringar samt hur olika samhällsaktörers sårbarhet kan minskas.

Temat bygger med hjälp av flervetenskaplig och interaktiv forskning upp en bred kunskapsbas och expertis som stöd för välfärdssamhällets gröna övergång. Temat formuleras till två skilda forskningsprogram. Avsikten är att dels koncentrera sig på energiövergången och resursfrågor och deras kopplingar till förändringarna i den globala omvärlden, dels genomföra de samhällseliga lösningar som övergången förutsätter och göra dem rättvisa ur olika gruppers perspektiv.

Utkast till övergripande prioritering: Resiliens

En övergripande prioritering i den strategiska forskningen år 2023 är resiliens. Begreppet innebär en förmåga att anpassa sig till förändringar och kriser som drabbar samhället på ett humant, socialt, ekonomiskt, teknologiskt och ekologiskt hållbart sätt. Det är viktigt att stärka individers, sammanslutningars, institutioners och samhällets förmåga att anpassa sig till förändringar, återhämta sig från motgångar och finna nya möjligheter. På så sätt kan man trygga stabiliteten och funktionsförmågan i samhället under föränderliga förhållanden. Perspektivet på resiliens kan utsträckas från en begreppsmässig granskning till konkreta analyser som en del av projekthelheten. Målet är att integrera resiliens i alla steg av den forskning som bedrivs inom ramen för programmen för strategisk forskning 2023, från planering till genomförande.